

Fortellingen om Trondsletten

Av Else-Gulla Ulset og Eli Fagerberg

Slik begynte det

«De glemte barna» kalte han dem, advokat Kjell Boysen, som på slutten av 1940-årene tok initiativet til å starte en forening, ikke bare for foreldre med barn med **Cerebral Parese**, men også for andre interesserte, leger, fysioterapeuter o.a. Foreningen fikk det optimistiske navnet Landsforeningen til bekjempelse av Cerebral Barneparese, senere endret til Cerebral Pareseforeningen. Foreningen skulle være landsomfattende med avdelinger rundt i landet.

Omtrent på samme tid møttes noen foreldrepar i Trondheim på datidens kom-

munale behandlingssted, Trygdekassen. Dette var arbeidsplassen til byens fysioterapeuter den gang. Det var oftest byens populære barnelege Håkon Tønseth som etter å ha stilt diagnosen «Dr. Littles disease», henviste barna til behandling der. Diagnosen var ny – ikke tilstanden. Tidligere hadde mange barn med symptomer som man i dag diagnostiserer som Cerebral Parese, blitt henvist til Åndsvakeomsorgen. Flere av de barna som møttes på Trygdekassen, var kommet i skolealder, og førsteprioritet for foreldregruppen var å skaffe skole- og barnehagetilbud. Initiativtakeren var Trygve Gundersen fra Strinda, far til CP-rammede Trond-Olav. Det var ikke lett å skaffe lokaler på denne tiden, og den første skoleklassen ble opprettet

Trondsletten fotografert av Widerøe Flyveselskap 24. juni 1960. Veien i forgrunnen er Brøsetveien, og vi ser innkjørselen til Trondsletten og Brøset hageby. Adressen er Åkervegen 4B. Kopi fra Universitetsbiblioteket i Trondheim.

som ettermiddagsskole på Ila Barneha-ge. Fru Inger Nordstrand Wik var lærer, og skolen fikk til å begynne med fire elever. Den eldste var 26 år, men hadde altså til da ikke fått organisert skoletilbud. Strinda kommune bevilget til én lærer, mens foreningen og foreldrene måtte holde lokale, skolemateriell og annet nødvendig utstyr.

Også Trygve Gundersen hadde lest Kjell Boysens artikkel om «De glemte barna» som sto på trykk i Verdens Gang 3. oktober 1949. Han tok straks kontakt med Kjell Boysen i Oslo, og Gundersen ble med allerede i det første styret i «Foreningen til bekjempelse av Cerebral barneparese». Han satt i dette styret fram til 1983. Hjemme i Trondheim ble han leder for Trøndelagsavdelingen, som den gang også dekket de tre nordligste fylkene. Planen var, så fort som mulig, å få et sted /lokale for et helhetlig tilbud; behandling/fysioterapi, barneha-ge, skole. Gjerne et internat, slik at barna alltid hadde fagfolk rundt seg, og behandlingen kunne bli optimal. Dette var ikke så lenge etter krigen, boligman-gelen var stor, og lokaler var mangelvare. Man undersøkte alle muligheter, så på flere tenkelige steder, også gamle tyskerbrakker. Mye arbeid og mange møter gikk med i prosessen.

På denne tiden var det at «skjebnen» vil-le det slik at Gundersen, på vei hjem fra et styremøte i Oslo, befant seg på Dov-reekspresen. Her kom han i snakk med en hyggelig medpassasjer, fru Ingrid

Kiær fra Løkken. Hun var den gang le-der for Sør-Trøndelag sanitetsforening. Hun var fortørnet over en artikkel i Dag-bladet om Foreningen til bekjempelse av Cerebral Pareses etablering av «Gladheim» på Holmenkollen, det før-ste behandlingshjem for cerebral parese. Naboene protesterte mot å få barn med Cerebral Parese i sin nærhet. (Det ville jo ødelegge idyllen om de skulle se evt. høre disse barna!) Slik kom Gundersen og Kiær i snakk på toget. Ingrid Kiær ble veldig interessert i foreningens plan-ner om å få til et behandlingssted i Trondheimsområdet. Hun ville invitere CP-folk, folk med medisinsk bakgrunn o.a., til et seminar i tilknytning til Sani-tetsforeningens årsmøte. Og – CP-foreningen fikk 50.000,00 kroner i gave fra Løkken verk. 50.000 var mange pen-ger på den tiden. Det kunne bli hus - - - eller tomt?

Cerebral Parese er

en samlebetegnelse på forstyrrelser i muskel-funksjonen på grunn av hjerneskade før, under eller like etter fødsel. Cerebral Parese kan ha mange ulike årsaker og ytre seg på ulike måter.

Behandlingen strekker seg over lang tid, ofte over mange år. Fysioterapi er en av de viktigste behandlingsformene og bør starte så tidlig som mulig.

Spesialutdannede fysioterapeuter bør bidra til at barna får et best mulig opplegg inkludert utvikling gjennom lek og selvhjelpstrening. Ofte er det nødvendig med tekniske hjelpemidler som rullestol og spesialsykkel. Det kan bli aktuelt med ortopedisk behandling.

Omtrent tre fjerdedeler av barn med Cerebral Parese har tale- og språkforstyrrelser som gjør innlæring vanskelig. Dette krever tilrettelagt undervisning og god spesialpedagogisk oppfølging, ofte av et bredt sammensatt team.

Og så rullet snøballen: Takket være gode hjelpere, blant andre overlege Henry Lundh på Reitgjerdet, ble det en tomt på 10 mål av Reitgjerdet grunn. I 1955 sendte «Byggekomité for behandlingshjem for barn med cerebral parese» ut sin anmodning om bidrag fra landsdelens fylker. Anmodningen var anbefalt av fylkesmennene i Møre og Romsdal, Nord- og Sør-Trøndelag og av Biskopen i Nidaros bispedømme, Arne Fjellbu. Arbeidet startet i mars 1956. Byggekomitéen var bredt sammensatt, blant annet for å kunne bistå med administrative oppgaver: Ruth Amundsen og Gerd Hauger fra Norske Kvinners Sanitetsforening (NKS) Sør-Trøndelag, Gunvor Leiknes, Anna Grønli og Bergljot Salberg fra NKS Nord-Trøndelag, barnelege dr. Håkon Tønseth, sykegymnast frk. Jøran Olafsen og fra CP-foreningens Trøndelagsavdeling; fru Aasta Bohne, fru Kari Wessel, jernbanekspeditør Finn Kolstad og kontorsjef Trygve Gundersen, sistnevnte som formann.

Arkitekt var Arvid Johnsen, og bygget var beregnet å koste 840.000 kroner. Så mange penger hadde man ennå ikke, men tilsagn om flere bidrag og velvillige banker gjorde at man torde å starte byggingen. Det skulle bli 20 internatplasser, to store leke- og oppholdsrom, et stort fysioterapirom og leke- og opp-

Slik ble det. Bildet viser inngangspartiet. Bilde i heftet *Trondsløtten Cerebral Parese-institutt 1957 - 1987*.

holdsrom samt fysioterapirom for «dag-hjemsbarna», felles skolerom og kjøkken/spiserom for betjening, 6 hybler for betjening og hybelleilighet for bestyrerinne.

Alt dette skulle fylles med barn og med personale skolert for å gjøre noe for disse barna. Mange skulle ha stedet som sitt hjem i mange år, de skulle få fysioterapi og trening som skulle sette dem mest mulig i stand til å klare seg selv, og de skulle ha skole. Ettersom det ikke var mange steder som dette, ble det mye nybrottsarbeid. Det var svært viktig å få dyktige, skolerte og dedikerte ansatte. De første nøkkelpersonene var bestyrerinne Martha Lindvik, tilsynslege dr.

Otto Mykland og ledende sykegymnast (fysioterapeut) Karen Ellingsen. Hun hadde spesialutanning fra St Mary's hospital i London. Det var også stillinger for 6 barnepleiere, kokke, kjøkkenassistent og vaktmester.

3. september 1957 var åpningsdagen. Egentlig skulle dette skje med Kronprins Olav og Prinsesse Astrid til stede, men Kong Haakons sykdom hindret dem i å komme. Kongen døde senere det året.

Navnet på stedet ble **Trondsletten**. Besluttet i all hemmelighet, især for ildsjelen og formann for det meste i hele planleggings- og byggeperioden, Trygve Gundersen. Stedet ble oppkalt etter Else og Trygve Gundersens CP-rammede sønn, **Trond-Olav**. Navnet passet jo også godt fordi det var i **Trondheim**. Året etter, i forbindelse med Kong Olavs signing, ble det kongebesøk på Trondsletten 21. juni. Det var en stor dag for små og store.

Allerede i talen sin på åpningsdagen i 1957 snakket Gundersen om alle som hadde støttet. Og han beklaget at det var for mange til at alle kunne nevnes.

Sitat fra talen: *Jeg vil dog gjerne allikevel få fremheve noen spesielt. Det er alle de barna og barneforeningene, Sanitetens barneforeninger i Stjørdal, på Løkken, Ranheim og andre steder som har sendt oss sine gaver, og som har gjort det mulig for oss å kjøpe disse småtinge-*

Kongelig besøk 21. juni 1958. På bildet øverst ønsker bestyrerinne Martha Lindvik og Trygve Gundersen velkommen.

ne som barn må ha omkring seg for å trives – radio for å kunne høre barnetimen, akvarium med fisk med etterlig-nelsesverdige plastiske bevegelser, undulater og andre ting. En spesiell takk vil jeg gjerne si til dem.

Og slik fortsatte det. Noen små og store bidragsytere, arrangement og organisasjoner må nevnes for å vise bredden av interessen for Trondsletten: Trøndelag arbeiderkorforbund med dirigent Per Hjort Albertsen i Vår Frue Kirke, piano i gave fra Rotary, Russeaksjon, CP-foreningens støttelag med loppemarked,

Trond-Olav

Trond-Olav selv var blitt for gammel til å nyte godt av tilbudene på Trondsletten. Han hadde fått sitt skoletilbud på Berg skole og senere på Strinda Realskole og Gymnas. Trond fikk mange gode venner mens han gikk på Berg. Ordet integrering var ikke "oppfunnet" ennå, men gutta i klassen tok Trond med på mye moro og gale streker, blant annet epleslang. Og mens gutta sprang for ikke å bli oppdaget, ble Trond for sen på sin store trehjulssykkel, og han måtte ta all "kjeften". Senere i ungdomsårene var han med på datidens dansemoroer, til tross for at han verken kunne danse eller snakke helt tydelig.

Trond følte seg alltid sterkt knyttet til Trondsletten, var ofte på besøk og hadde god kontakt med både ungdommene der og personalet. Særlig etter at ungdomsavdelingen ble opprettet, var han en flittig gjest, og han var nok, med sitt gode humør og muntre replikker, til stor oppmuntring og også et slags forbilde for de unge beboerne på Trondsletten. Han var en person med et meget stort handicap, men som greide å nå sitt store mål - å bli selvstendig. Han utdannet seg til sosionom og arbeidet en tid i Eidsvoll kommune, før han fikk ansettelse i Trondheim kommune og fikk egen bolig på Munkvoll.

Trond-Olav døde av kreft, bare 39 år gammel.

Til venstre: Trond-Olavs første sykkel, spesialbestilt fra England. Tenk - for første gang å kunne forflytte seg på egen hånd uten å be om å bli båret eller kjørt i vogn.

Til høyre: Trond-Olav på besøk på ungdomsavdelingen. Tydelig at han og Marit har funnet tonen. Bilde fra avis.

Lions Club Trondheim hadde blant annet greyhoundløp, griseutlodning og borddekkingskonkurranse. Så var det overskuddet fra Husmorukas utlodning, Røde Kors-tombola, seks skolepiker fra Byåsen som hadde tombola og samlet inn 400 kroner, Åsvang Helselag, Trygg Trafikk og Lions Club hadde innsamling i forbindelse med årets lysaksjon, Foreningen Vårblomsten fra Jonsvatnet, Odd Fellowlosjen i Trondheim, mannekengoppvisning i Selbu v/Tricotagemagasinet og Sanitetskvinnene sto for «kvinnekavalkade» på hotell Prinsen. Combi gammeldansklubb og Lastebileiernes dameforening ga årlige bidrag, og Strinda realskole og gymnas hadde i

mange år som tradisjon å arrange innsamling i forbindelse med fotballkamp mellom russejenter og lærere. Fantasien var stor.

Kronen på verket var nok Blomsterdagen, som ble en årlig suksess fra 1958 til 1974.

At Trondsletten var noe nytt og banebrytende, kan vi forstå av gjesteboka fra de første årene. Besøkende fra fjern og nær, fra utdanningsinstitusjoner, lag og foreninger, politikere og helsepersonell kom for å hente inspirasjon og kunnskap. Og bestyrerinne Martha Lindvik var en stolt guide.

Blomsterdagen

Blomsterdagen ble avholdt i Trondheim hvert år fra 1958 til 1974 (visstnok med ett års opphold pga blomstermangel).

Det var den lokale Gartnerforeningen og Blomsterhandlerforeningen, ledet an av Møllback-Nielsen, frk. Westergaard og G. Walden som sørget for at CP-foreningen og dens hjelpere, for det meste Lions Club Trondheim, fikk nok blomsterbuketter og nelliker (gratis) å selge. Damene fra Lions og CP-foreningen "løp" rundt til byens bedrifter, forretninger og kontorer og tok opp bestillinger på buketter - og på selve Blomsterdagen ble buketter levert ut. Det var et svare styr, forteller en av dem som var med, men så artig! Det hele ble administrert fra Jernbanefolkets hus med hjelp fra "Jernbanens Ombringelse", en slags dugnad. Russejenter fra Strinda Realskole og Gymnas sørget for salg av nelliker enkeltvis.

"De unge elevene skapte både ynde og friskhet over den populære Blomsterdagen", skrev avisen.

Brosteinsballet på Torvet om kvelden var vel arrangementets høydepunkt. Fra foreningens årsberetning for 1959 kan vi lese at kommunen hadde sørget for pynting, Olav T. Ranum ordnet med skikkelig lyd og Forsvarsmusikken spilte. Det ble kåret danseimestre i Rock and Roll og CP-foreningens formann, Trygve Gundersen, fikk æren av å utpeke årets **blomsterprinsesse** og hennes temer.

Det var lett å få folk til å være med å hjelpe. Til og med Bispehaugens skolekorps deltok i sine flotte uniformer med sin fengende musikk og "lokket" folk til brosteinsballet på Torvet.

Avisene var positive, hjelperne "strømmet" til fra ulike lag og foreninger, bl.a. fra byens tre roklubber, og mange av "byens autoriteter", som det står i en omtale i CP-foreningens årsberetning, ville være med.

Overskuddet var stort - ingen belastet regnskapet med utgifter, så det som kom inn på arrangementet, var netto kroner 12.782,58, en svimlende sum i 1958, og på så kort tid! Beløpet steg for hvert år og ga Trondslettens styre og CP-foreningen et kjærkomment pusterom i problemene med den trange økonomien. I foreningens beretning for 1968 kan vi lese: "Vi kan takke Blomsterdagen for at vi har kunnet holde høy standard og forsvarlig drift på Trondsletten."

Intervju med Martha Lindvik

Martha Lindvik var ansatt på Trondsletten fra 1956 til 1986. Hun har betydd mye for barna som vokste opp der, og for ansatte som har kommet og gått mens hun har vært bestyrerinne. Hennes etterfølgere fikk store sko å fylle!

På Ila alders- og sykehjem møter vi henne. Hun er snart 97 år og har en hukommelse som enhver kan misunne henne. Alle barna som har vært på Trondsletten husker hun klart med navn og hjemstedskommune, og hun deler med oss mange historier fra sin tid på Trondsletten.

Hun forteller at hun er sykepleier, og etter avsluttet videreutdanning ved Sosialskolen i Oslo søkte hun stilling på Rikshospitalet. En venninne gjorde henne oppmerksom på utlysning av stilling som bestyrerinne på Trondsletten i Trondheim, og sa: "Du må søke!". Hun

søkte og fikk stillingen. Hun takket nei til stilling på Rikshospitalet og kom til Trondsletten høsten 1956.

Vi spør henne: "Hva tenkte du da du kom til Trondsletten og skulle starte opp og alt var nytt og i startfasen?" Martha forteller at hun flyttet inn på et rom som var møblert med en grønn sovesofa, et spisebord og et skrivebord. Rommet fikk navnet Marthastua.

Det var mye å ta fatt i under oppstartfasen av institusjonen. Trygve Gundersen var til stor støtte, og ble en viktig og god veileder og samarbeidspartner i forhold til driften. Doktor Otto Mykland var medisinsk ansvarlig. Martha hadde den daglige oppfølgingen av barna etter hvert som de kom fra fjernt og nært, en kom helt fra Vadsø. I alt var det plass til 20 barn, og de ble plassert to på hvert

Martha Lindvik sammen med to av barna "sine" i hagen bak Trondsletten. Bilde i årsberetningen for 1987 for Cerebral Pareseforeningen i forbindelse med at Martha ble pensjonist.

rom. Det var stor fortvilelse hos foreldrene når de forlot barna.

Martha gikk inn i rollen som mor for barna som hun fortsatt omtaler som "barna mine". Og hun ble søster Martha for store og små. Dagene ble fylt med barnehage og skole og behandling hos fysioterapeut. Ikke sjelden var Martha uenig i de strenge kravene til behandling som ble stilt av datidens fysioterapi, og hun forsvarte barnas rett til lek og fri utfoldelse.

I jule- og sommerferier reiste barna hjem, og noen trengte følge for å komme hjem. En gang kjørte Martha med hjelpere med en liten pjokk til Bodø. Der ble de møtt av pappaen i fiskeskøyte, og fikk være med helt hjem til den vesle øya ute i havet. Noen ganger ble det ikke mulig å reise hjem på grunn av sykdom. En jul ble to av barna igjen på Trondsletten med kikhoste og feiret jul med Martha og hunden Frikk på Marthastua! Barna på Trondsletten hadde stor glede av hverandre, og Martha sier at hun tror de sjelden følte seg alene.

Nabobarna kom ofte på besøk, og mange av barna var med i speidergruppe og andre aktiviteter.

På denne tiden var flere frivillige engasjert i Trondsletten, blant annet Lions Klubb Trondheim, som arrangerte turer og tilstelninger.

Av det Martha forteller, forstår vi at feriene ikke var lange. Om sommeren skulle alt ettersees og alle papirer og regnskaper ajourføres. Og ettersom hun bodde på Trondsletten, var ikke veien til skrivepulten lang. De feriene hun hadde ble stort sett tilbragt på hjemmeplassen i Stryn hvor hun passet på å få lagt inn noen fine fjellturer.

Martha har mange historier fra barne- munn på Trondsletten:

Tannlegen hadde gitt råd om at barna ikke skulle drikke saft om kvelden, bare vann. En nattevakt hadde ikke fått med seg beskjeden. En gutt ville ha drikke og fikk saft, og han spurte da: E Æ SYK?

En gutt var på vei til skoleavdelingen og kom til å bruke et bannord på veien. Han fikk beskjed om at "hvis du banner kommer du ikke til himmelen!" Han svarte: "Jeg skal ikke til himmelen, jeg skal til Åse! (lærer)".

Skolen på Trondsletten

Det er tidligere nevnt at foreldre med CP-barn i skolepliktig alder fikk i stand et skoletilbud på ettermiddagstid på Ila Barnehage fra 1952. Denne «skolen» hadde en skiftende tilværelse med bl.a. lokaler leiet i Forsvarets gamle ærverdige bygning i Schirmers gate.

Men nå altså skole på Trondsletten.

Fra januar 1958 var tilbudet klart med klasserom og spesialbygde pulter til

hver enkelt elev. Dette var noe nytt som Strinda kommune påtok seg ansvaret for. Skoleinspektøren personlig viste stor interesse for tiltaket, og var til stor hjelp i oppbyggingen av skolen.

En dag, sommeren 1958 tok Gundersen med noen unge speiderpiker fra Oslo, som var på et helt annet oppdrag i byen, for å vise dem Trondsletten.

En av disse var Astri Holgersen. Hun var akkurat da ferdig med sin examen artium og klar for å velge yrke. Astri ble så fengslet av barna og av stedet at hun der og da bestemte seg. "Her vil jeg jobbe". Hun måtte bare ha en nyttig utdanning først. Og den 19. august 1961 tiltrådte Astri som lærer. Hun skriver

her om skoleavdelingen på Trondsletten:

I behandlingsinstitusjoner som hadde barn i skolepliktig alder var vertskommunen forpliktet til å sørge for undervisning, skolemateriell og lærer. Strinda kommune og skoleadministrasjonen sørget for at vi fikk alt vi trengte og skoleinspektør Berg kom ofte innom for å hilse på.

19. august 1961 møtte jeg mine elever for første gang. Glade barn med store utfordringer både for dem og meg - i samarbeid med fysioterapeutene, arbeidsterapeutene (ergoterapeuter i dag) og alle andre som hadde omsorg for barna. "Tanter" het det på sekstitallet. Brynhild på kjøkkenet var alles gode venn. Ikke bare på grunn av sin kokkunst og fantastiske kaker, men for sitt gode humør og glade sang.

Feriestedet Golia

Bestyrerinne Martha Lindvik tilbrakte en gang en påskeferie på Oppdal. Her bodde hun hos Martha og Martin Engelsjord. Det hun fortalte om jobben sin gjorde sterkt inntrykk på det gamle ekteparet.

De besøkte Trondsletten og begynte så å lure på hva de kunne gjøre for å glede barna. De ga like gjerne bort en hyttetomt i Museumslia på Oppdal.

Her skulle det bli feriested for familier med funksjonshemmede barn. Ettersom CP-foreningen hadde noen penger på bok, takket være et legat og gode venner i Lions Club Trondheim og et velvillig hyttebyggingsfirma, ble feriestedet Golia til. Hytta sto ferdig i 1982. Et så flott sted, tilrettelagt for funksjonshemmede, ble til stor glede for mange.

Fra sommeren 1996 har det i regi av CP-foreningen vært arrangert sommerleirer på Golia, der barn og unge har fått en aktiv ferieuke sammen med hjelpere. Leirene har latt seg gjennomføre ved hjelp av tilskudd fra de respektive kommunene deltagerne kommer fra, legater og egenandeler.

Oppdal har mye å by på av aktiviteter som rafting, ridning og mange friluftaktiviteter tilrettelagt for funksjonshemmede. Leirene har blitt en suksess og har nå vært arrangert hver sommer i 20 år, og har blitt et viktig tilbud for barn og unge med CP.

Behandlingsmetodene forandret seg etter hvert som man fikk mer kunnskap om Cerebral Parese, og skolen prøvet å være lojal med ethvert system som dukket opp. Vi fant mange kreative løsninger på manglende motoriske ferdigheter. Det største problemet var og er mangel på, eller uforståelig tale på grunn av motoriske vansker (verbalspråk). Språket kan være intakt, men talen uforståelig.

”Skulle jeg miste alle sanser, men beholde en, ville jeg beholde muligheten til å kommunisere, for med den ville jeg overvinne alt.” Kommunikasjon ble den store utfordringen. Tida og utviklingen av elektroniske hjelpemidler er i dag kommet langt og har utviklet hjelpemidler som kan tilpasses de fleste.

Vi hadde mye moro og gode hjelpere overalt. Først og fremst barna i nabolaget som kom for å leke på ettermiddagen, og jeg kunne bli oppdatert på hva de gjorde på skolen. 17.mai var det stor fest i hagen med gjester, foreldre og nabolag. Barnetoget så vi fra orkesterplass på dr. Myklands kontor

på torget. Dr. Mykland var vår doktor i alle år. Juletreffet var årets høydepunkt med opptreden og gjester. Vi hadde til og med scenetepe i rødt og gull!!

Skoleavdelingen hadde status som vanlig folkeskole i Strinda kommune og fulgte gjeldende undervisningsplaner med de spesielle tilpasninger som var nødvendig for den enkelte elev. Ordet integrering var ikke kjent, men noen av elevene gikk på naboskolene som Åsvang barneskole, Blussuvoll ungdomsskole og Strinda videregående i enkelte fag. Sløydlerer Bjørn lånte vi fra Blussuvoll skole.

Skoleavdelingen tok imot barn fra nabokommunene som hadde behov for behandling og skoletilbud. Vi var 7 spesialpedagoger og ca. 30 elever i 1991 da omsorgsreformen ble innført og alle barn skulle gå på sin heimeskole. Da skoleavdelingen ble avvirket, var vi 7 spesialpedagoger og ca. 30 elever.

Med stor glede ser jeg tilbake på 30 år med gode kolleger i et tverrfaglig team.

Et eksempel på hva som måtte til før en undervisningssituasjon kunne oppnås. Lærer Åse Asphol og Tone i fullt arbeid. Bilde i avisa Nidaros.

Trondsletten-barna fikk være med hit og dit og de sjarmerte de fleste. Her får brannfolkene besøk.

Sykepleier og altnuligdamme på Trondsletten, Gudrun Swensson, er med barna på tur til Grønnbakken (Hjerkin).

Gabriel - ut på tur, aldri sur.

Ungdomsavdelingen

Kanskje var det alle de gode hjelperne og den store interessen utenfra som inspirerte styret i CP-foreningen til at det allerede i 1963 ble vedtatt å sende en henvendelse til departementet om å bevilge midler til neste byggetrinn, en ungdomsavdeling. Barna på Trondsletten kunne ikke bli friske og skrives ut – de vokste med sin CP og behovene endret seg med alderen. De ble ungdommer – skulle ha ungdomsskole, og nye små pasienter skulle ha plass på Trondsletten.

Arbeidet gikk tregt til å begynne med. Det kom avslag fra Sosialdepartementet og Rikstrykdeverket, nytt avslag i 1966. Departementet hadde ikke midler til disposisjon for opprettelse av ungdomsskole med internat ved Trondsletten. Men i 1967 meddelte departementet at

støtte kunne påregnes hvis bygget kunne reises i kommunal regi. Ettersom skoleledelsen i Trondheim kommune og i fylket, ved skoledirektør Per Almås, skolerådmann Asgeir Jørum og fylkeskontorsjef Eindride Einarson, hele tiden hadde vært behjelpelige og positive, og Trondheimsbankene allerede året før hadde gitt tilsagn om lån, kunne man raskt sette i gang. Nord-Trøndelag var det først fylket som bidro, og Sør-Trøndelag bekreftet 25% av byggesummen i tilskudd. I mellomtiden var planene for ungdomsavdeling på Trondsletten ferdiggjort. Nå med svømmehall! Tenk; svømmebasseng med 4 baner, hver på 12,5 meter!

Bygget var beregnet til å koste kr. 1.950.000. Byggestart var 1. september 1970, med innvielse året etter.

På Trondsletten er tilbudet mangfoldig: gruppeterapi, undervisning, barnehage, ergoterapi – og bading!

Alle er glade for svømmehallen, spesielt de som får en følelse av endelig å kunne bevege seg "lett og elegant". Bilde i avis.

Et fantastisk sted, godt tilpasset brukernes mange ulike behov.

Brukerne – hvem var nå de?

I løpet av årene som har gått, har mange barn vært innom Trondsletten, noen for flere år, andre for dagopphold. Å bli sendt hjemmefra for å bo på et internat når man er to, tre år, høres hjerteskjærende ut. Men på 50, 60 og 70-tallet ble dette sett på som det beste man kunne tilby et CP-rammet barn. Gerd Schille og Maiken Kvåle er to av disse barna, og de forteller i intervju fra sin tid på Trondsletten.

Gerd og Maiken kommer begge fra Mosjøen. De bodde på Trondsletten store deler av oppveksten sin. Gerd kom til Trondheim i 1967, 6 år gammel, og forteller at begge foreldrene og søsteren fulgte henne. Maiken kom i 1967, 8 år gammel.

Å skilles fra foreldrene var sårt og vondt, men begge forteller at de fant seg til rette ganske fort og ble kjent med de andre barna, men at det kanskje var minst like vondt for foreldrene å reise fra dem. Også Martha Lindvik som var bestyrerinne kan fortelle at adskillelsen ofte var vanskelig og trist, man hun erfarte at barna fant seg fort til rette. Det at Martha bodde på Trondsletten og kunne stille opp til enhver tid skapte trygghet for barna. Martha ble som en slags mor for dem.

Maiken og Gerd forteller at forholdet mellom barna nesten ble som et søskenforhold, det var alltid en venn i nærheten. For mange et sterkt vennskap og samhold som vedvarer. Også naboungene ble venner med barna på Trondsletten. Barn fra nabolaget ringte på og ville komme inn og leke.

Hunden Frikk fikk sitt hjem her til glede for barna. Selv om dagene var fylt med skole og trening, var det rom for lek og fantestreker, som for det meste gikk ut på å lure de voksne. Maiken forteller at de en gang prøvde å stikke av og rømme hjem, men at de ble innhentet i nabolaget!

Alle måltider ble tilberedt på det store kjøkkenet av Brynhild (Drugli). Det var populært å være med å stelle i stand mat, og hver ettermiddag fikk noen av barna være med å lage kveldsmat.

Trondsletten 1. Tropp hadde ukentlige speidermøter på huset og deltok på turer og speiderleirer.

Det var stor stas når det kom ungdommer på besøk. Det at noen fra Trondsletten var elever på Blussuvoll ungdomsskole, førte til at det kom venner derfra på besøk. Det sies at Kåre og Helge var svært populære!

Den årlige juletreffesten var en tradisjon, men et år ble et tilløp til ungdomsopprør da noen følte at juletreffest var veldig barnslig, og boikottet.

Gerd og Maiken understreker at de er glade for at de også fikk med seg praktiske ferdigheter som for eksempel økonomi, slik at de har kunnet klare seg selv i et liv med store utfordringer. At Trondsletten også var et sted der man erfarte at folk er forskjellige, er en av de ting som er godt å ha med seg. Som voksne føler Gerd og Maiken at oppveksten på Trondsletten har gitt dem et godt grunnlag for et selvstendig voksenliv, men de opplever også at de har mistet en barn- dom – der de egentlig hørte hjemme.

Men, nye tider kom og nye standarder. Trondsletten var med i utviklingen både når det gjaldt behandling og opplæring og også når det gjaldt selve bygningen. Denne gangen var det rommene som ble brukt til barnehage som ble for små og for tungvinte. Heldigvis var tomten CP-foreningen hadde fått på hele 10 mål, så det var god plass til påbygg.

I 1979 sto den nye barnehagen ferdig, 100 kvm som rommet to barnehage-avdelinger. Dette inspirerte til nytenkning: Barn fra nabolaget som ikke hadde noen funksjonshemming, fikk også plass i barnehagen sammen med barna med CP og andre nevrologiske tilstander.

Det ble en omvendt integrering som ga barna erfaringer som de ellers ikke ville fått til gjensidig berikelse.

Nå skulle vel alt være perfekt ?

Ja, stort sett fram til slutten av 80-tallet. Da skulle fylket/kommunene sette i gang en utredning om tilbudet til barn og unge med funksjonshemninger. Det ville kunne innebære at Trondsletten ble overflødig. Foreningen med foreldre, barn og ansatte satte i gang et arbeide for at CP-barn ikke skulle miste sitt gode, trygge tilbud.

Tidligere styrer Aud Kristin Solvik Aaker skriver i sin årsberetning for 1990:

Året 1990 har vært preget av usikkerhet både for barn, foreldre og ansatte angående driften. Trondheim kommune ble forespurt om de var interessert i å overta institusjonsdriften. Det var de ikke. Dermed var det eneste alternativet for drift at Sør-Trøndelag Fylkeskommune fikk bruke Trondsletten til et habiliterings- og rehabiliteringssenter.

Vi har derfor forsøkt å tilpasse oss mest mulig habiliterings- og rehabiliteringsplanen, som var vedtatt i Fylkestinget. Avtalen mellom CP-foreningen og Sør-Trøndelag Fylkeskommune ble også vedtatt i 1990. Disse endringene medførte at flere barnehage- og skolebarn som hadde et fast tilbud her, ble utskrevet fra Trondsletten og fikk et kommunalt dag- og avlastningstilbud. Ungdomsavdelingen ble lagt ned som avdeling for ungdom. Fra 1. august ble den brukt til boligfløy for foreldre som bodde her sammen med barna sine mens de var inne til korttidsopphold/treningsopphold. Noen få skole-/barnehagebarn fortsatte sitt dagtilbud her som før, og skolen skal fortsette ut dette skoleåret, altså fram til sommeren -91.

“Kor skal dokk gjør av oss no?”

Trondslettenbarna er selv med og demonstrerer for opprettholdelse av tilbudet på Trondsletten. Bilde i Adresseavisen 21. november 1988.

Trondsletten etter 1991

Dagens styrer Gunn Karin Bye Hansen skriver om utviklingen etter 1991:

I 1991 ble Helsevernet for psykisk utviklingshemmede, HVPU, nedlagt. Dette innebar at sentralinstitusjonene ble avviklet og beboerne skulle få et kommunalt tjenestetilbud. Samtidig opprettet alle fylker Habiliteringstjenester for å ivareta spesialisthelsetjenestetilbud til utviklingshemmede og andre med medfødte og tidlig ervervete funksjonsnedsettelse. I Sør-Trøndelag ble det bestemt at Habiliteringstjenesten for barn skulle lokaliseres til Trondsletten Cerebral Parese institutt som

da ble Trondsletten Habiliteringssenter. Habiliteringstjenestene skulle være tverrfaglige og bidra til at kommunene hadde kompetanse til å gi et godt tilbud til barn og unge med funksjonsnedsettelse.

I årene som fulgte, ble det etablert tverrfaglige team for å ivareta dette. Teamene gjør både tverrfaglige utredninger og diagnostiske avklaringer samt bidrar ambulant med direkte veiledning til kommunene ved behov. Trondsletten har også ansvar for å gi nødvendige opplæringstilbud både til brukere og foreldre samt kommunalt ansatte. Det gis behandlingstilbud også i form av ulike gruppetilbud som samtalegrupper og grupper med fysiske aktiviteter der en blant

annet benytter bassenget. I dag er de største brukergruppene barn med Cerebral Parese, psykisk utviklingshemming og autismspekterforstyrrelser.

Det gis tilbud til barn og unge med ervervete hjerneskader og forskjellige sjeldne syndromer og tjenesten følger også opp medisinske komplikasjoner hos brukerne som epilepsi, ernæringsvansker og ortopediske problemstillinger.

Trondsletten dekker hele Sør-Trøndelag fylke og i de første årene var det på senteret et overnattingstilbud for de som hadde lang reiseveg. I dag benyttes Pasienthotellet ved St. Olav til overnattinger. Rehabiliteringstjenesten ble fra starten driftet av Sør-Trøndelag Fylkeskommune. Tjenesten har hele tiden hatt et nært samarbeid med Barne- og ungdomsklinikken ved St. Olavs Hospital og driften ble fra 2004 overtatt av St. Olav. Eiendommen eies fortsatt av Cerebral Pareseforeningen i Sør-Trøndelag.

Som beskrevet var det fra starten (1991) barn og unge med tidlig ervervete eller medfødte funksjonsnedsettelse som skulle få tilbud ved Trondsletten. Mange av disse barna var kjent fra barneklubben, og ansvar for spesialisttjenestetilbud ble overført til Rehabiliteringstjenesten ved behov for langvarig rehabilitering som måtte skje i tett samarbeid med kommunene. Muligheten for ambulant virksomhet har derfor hele tiden vært en forutsetning for driften. Etter hvert har en sett nytten av at Rehabiliteringstje-

Trondsletten i 1987. Bilde i heftet *Trondsletten Cerebral Parese-institutt 1957 - 1987*.

nesten kommer inn tidligere og det er nå ofte slik at tjenesten er med i samarbeidet fra starten av. Trondsletten har bred kompetanse med faggrupper som ergoterapeuter, fysioterapeuter, sykepleiere, psykologer, leger, vernepleiere, klinisk ernæringsfysiolog, helsesekretærer, sosionomer og pedagoger.

Habiliteringstjenestene endrer seg stadig i takt med behov i målgruppene og i forhold til samfunnsutviklingen - og Trondsletten er aktiv deltager i videreutviklingen av disse. I dette arbeidet er det en stor fordel å kunne ha med historien også fra de årene Trondsletten var en Cerebral Pareseinstitusjon. Mange ansatte fra den tiden ble med over i Rehabiliteringstjenesten og har med sin erfa-

ring vært nyttige bidragsyttere i utformingen av gode og egnede tjenestetilbud.

Epilog

At samfunnsutviklingen har gjort det nødvendig med andre tilbud og organisering for funksjonshemmede er naturlig. Men at Trondsletten og de som arbeidet for dens tilblivelse og utvikling har gjort et stort og banebrytende arbeid fra femtitallet og frem til nittitallet er vel udiskutabelt.

Det var aldri snakk om noen form for belønning, heder eller ære. Men her må det nevnes at Trygve Gundersen i 1984 fikk Kongen fortjenestemedalje i gull for sin innsats.

Han uttalte den gang at han følte han mottok utmerkelsen på vegne av dem som sammen med han gjennom årene hadde gjort en innsats for Trondsletten.

Kilder

CP-foreningens arkiv i Trondheim byarkiv, Dora.

Trygve Gundersens etterlatte notater.

Når ikke annet er nevnt, er bildene utlånt av forfatterne.

Else-Gulla Ulset, f. 1940. Søster av Trond-Olav Gundersen og datter av Else og Trygve Gundersen. Tidligere Lærer i ungdomsskolen i Melhus. Styremedlem i CP-foreningen avd. Trøndelag 1976 - 1979. Leder i CP-foreningen avd Trøndelag 1979 - 1991. Styremedlem i CP-foreningens hovedstyre (Oslo) 1985 - 1994. Leder i CP-foreningens hovedstyre (Oslo) 1994 - 1998.

Eli Fagerberg f. 1947. Mor til Axel som hadde cerebral parese. Han døde i 2011. Hun var ansatt som barnehagelærer ved Trondsletten fra 1969 til 1971. Fra 1989 til 2012 ansatt som spesialpedagog i Habiliteringstjenesten på Trondsletten. Har sittet i styret for CP-foreningen i Trøndelag og vært formann fra 1991 til 1996.

Mange skulle hatt medaljer og mange flere skulle blitt nevnt her, blant andre alle mødrene som dengang tok de tyngste takene hjemme og som dannet støt-teforeningen som de drev i mange år. Kanskje var det disse Fylkeshelsesjef Sjur Børve tenkte på da han på trettiårsjubileet i 1987 overrakte et relieff som takk for innsatsen til fru Else Gundersen.

Vi ser også styrer på Trondsletten Aud K. Solvik Åker og Trygve Gundersen. Fra avisa Nidaros 5. september 1987.